

Eesti Meestelaulu Selts on saanud 25-aastaseks

Kultuuriminister Urve Tiidus ütles, pöördudes noore juubilarile poole: „Põlvkondi ühendava organisatsioonina olete aidanud muuta oma riiki tugevamaks, teie ühtsus ja jõud on teid hoidnud ja ma olen kindel, et see kokku hoidmise jõud ajas veelgi kasvab.”

Kes oma riigi taassünnile kaasa aidanud, tema toimimisele oma energia andnud ning tema edenemisele kaasa elanud, see teab, milline mõju sellele kõigele on olnud ka 1988. aasta novembris asutatud Eesti Meestelaulu Seltsi tegevusel.

Et kõik seltsi algatused sündisid õigel ajal ning meie rahvale ja taassünnivale riigile vajalike ja olulistena, tõendab tõsiasi, kui enesestmõistetavaks ja loomulikuks me peame 24. veebruaril päikese tõusu ajal meestelaulu saatel Pika Hermannitornis oma rahvuslipu heiskamist, piduliku kontserdiga 2. veebruaril Tartu rahu aastapäeva ja Estonia kontserdisaalis emadepäeva tähistamist. Neist on meie jaoks saanud sümboliritused.

Mitte ainult oma rahva jaoks on meil olnud vastutust tundes pole EMLS organisatsioonina tegutsenud. Ta on tähelepanuväärselt korraldanud ja rikastanud kogu meie koorilaulu liikumist. Meeskooride, noorte meeste kooride, poistekooride, ansambli ja solistide konkurssid-voistulaulmised. Need on elavad lauluühenduste tegevust, tekitanud elevust, lisanud motivatsiooni uuteks harjutusteks ja enesekatsetusteks – kuni kõigi lauljate suure ühispeoni, üldlaulupeoni. Sellel viie aasta pikkusel laulupeole astumise teel korraldab EMLS üle-eestilisi poistekooride ja noorte meeste kooride suvisi- ja spordilaagreid.

Väikese Eesti meestelaulu seltsi kui organisatsioonina hakkama saanud ka tõelise vägiteoga, mis paneks papa Jannseni, kui see võimalik oleks, suurest heameelest ja rõõmust Karlssonina pilvede vahel keerlema. Eesti laulumehed on võtnud nii suurelt ette ja korraldanud koguni rahvusvahelisi, täpsemalt Põhja- ja Baltimaade meestelaulu päevi. Koos on laulnud 3000 meest ja enda kõrvale lavale on võetud ka poistekoore. Sest poisid on ju meeskooride järelkasv

EMLS 25. aastapäeva kontsert Estonia kontserdisaalis 9.03.2014.a.

Sellist suurt esindusüritust kaasa tehes idaneb neis varakult arusaam kultuurisusest ja terve mõtlemise vaimust, nad hakkavad võrdlema tegevust ja tegevusetust. Täiskasvanud koorimeeste tarkus ja leidlikkus, erinevate olukordade ja ülesannete lahendamise annab neile eeskujuga ja väärtustab tõsiasja – rõõmsa ja hea tulemuse nimel tuleb kõigepealt endal pingutada.

Aga räägime meeskooriliikumise tänasest hetkest – **EMLS-i juhatuse esimehe Arvi Karotamiga.**

Mis on selle 25 aasta jooksul seni edukas meeskooriliikumise juhtunud?

Eesti Vabariigi taassünni aastail andsid oma elu parimais aastais meeskooride mehedki endast parima. Oma aatelist organisatsiooni luues mõtlesid nad maa ja rahva püsiväärtuste, olemise põhimõtete, väärika ning kultuurse keskkonna loomise peale. Mitmed seltsi algatused võeti omaks ja need toimivad meie elus tänaseni. Samas hakkasid mehed

ka oma riigi majandust üles ehitama, kandma riske ja vastutust. Suudeti luua töökohti oma kaasmaalastele ja endale, et toita, katta ja koolitada oma peret ja samas hoda ka eesti koorilaulutraditsiooni.

Kuid kõik kõike ja kaua ei jõua kanda. Seltsi 25 aasta toimimisel on ka laulumehed vananenud ja väärikas se ikka jõudnud. Nooremad ja keskealised lahkusid töö ja leiva pärast välismaale. Maakondlikes asumites andis meeste puudus nii kohalikus elus kui koorilaulu koosseisudes tunda. Suuremates Eesti linnades-keskustes pole koosseisude labiilsus nii mõjuavaldav olnud.

Looduse loomulike protsesside vastu ei saa. Kuid see, mis meestelaulu organisatsioon on 25 aasta jooksul oma riigi ja rahva heaks teinud, kuulub meie kõigi ühisellu.

Jah, oleme koorimeestele tänulikud, et nad on hoidnud Eesti meeskoorilaulutraditsiooni, oma rahva kultuuri! Kelle tervis lubab, laulgu ikka edasi! Et püsiks järjepidevus! Näiteks Eesti Teaduste Akadeemia Meeskooris ja veel mõnes teiseski kooris laulab kõrvuti kolm erinevat põlvkonda.

Aga fakt on see, et meeslauljate arv väheneb...

Meeskoorides on käimas põlvkondade vahetus. Andkem aega poistekooride lauljatele meesteks kasvada. Kärsituse ja hädaldamise ju olukorda ei muuda. EMLS teab ja näeb – on vaja

teha organisatsioonilist tööd maakondades. Võimalik, et tuleb eri piirkonna noorte meeste baasil luua täiesti uued koorid. Olemasolevate rekonstrueerimine pole jätkusuutlik. Veelkord, kes seni on käinud-laulnud, aitäh teile! Soovime, et vanemad ja paratamatult vähenenud laulukooslused jäävad kohaliku lauluseltsina edasi tegutsema!

Elukogenud inimesed teavad ja julgevad tunnustada, et ka mõõnad on elu loomulik osa. Need tuleb üle elada. Elu on protsess. Aina tuleb uusi ülesandeid lahendada. Ja meie ise peame seda tegema. Mitte keegi teine väljast, kõrgelt ja kaugelt ei tule meile appi.

20 aastat on EMLS tegelnud ka poistekooridega. Kuidas tundub, kas lootused-ootused õigustavad ennast?

Poiss, kes kutsutakse poistekoori laulma, haaratakse kohe kooriliikumise, antakse talle laulu- ja kultuuririkogemus – võimaldatakse esineda väärikatel lavadel, käia laulu- ja spordilaagris, osaleda oma ilusa häälega ansambli laulu või solistide konkursil.

EMLS hoiab meie maakondade poistekooridel silma peal ja soovib sealt häälemurde läbi teinud poisse tuua meie esinduskoori, üle-eestilisse poistekoori Kalevi.

Kas peale häälemurret poistekoori lauljaid hahitub või jääb neid ikka ka kooriliikumisele truuks?

Mitmete poistekooridest

on välja kasvanud noorte meeskoorid. Eks kooriliikumiseski on palju nüansse. Kui poistekoori ja ka noorte meeste koori dirigent on sama kui lähistel tegutsev meeskoori dirigent, siis usaldab noor ennast ka meeskooris tema käe alla.

Aga arutleme veelgi reaalse elu üle. Hea viisipidaja poiss haaratakse 8-aastaselt poistekoori. Siis ta õpib, õpib ja õpib, omandab eriala, loob perekonna. Kui 28-aastasena on ta elu stabiilseks kujunenud ja temas on alles mälestus oma kultuursest harrastusest, siis on suur tõenäosus et ta ükskord pöördub laulma tagasi.

Laulmine suunda professionaalsusele hoidvas harrastuskooris eeldab suurt pühendumist, kindlat annust aega.

Et mehed saaksid laulu harrastusega tegelda, peab neil ka oma perekonna toetus olema. Proovid, laulu laagrid, esinemised, kontserdireisid – see on koorielu lahutamatu osa. Seni on naised ja pruudid ikka mehe vaimset ja füüsilist vormi tasakaalus hoidvat harrastust toetanud. Laulumee keskmine eluiga on kindlasti Eesti keskmisest kõrgem. Meeskoorides seisab ravis palju üle 80-aastaseid, kes on koorilauluga tegelnud rohkem kui pool sajandit.

Et siis meeskoorilauljate ja arvatavasti ka nende kooride dirigentide eeldatakse taimelava on ikkagi poistekooreid.

Sellel 2014. aasta üld-

laulupeol on laulukaare all 2 500 poistekooride lauljat – Eesti meeskooride järelkasv ja ka EMLS-i kui organisatsiooni aktiivne sisu ja tark tulevik. See on meie lootus.

Eesti Meestelaulu Seltsi kui organisatsioon on võtnud endale hoole ja vastutuse meie rahvuslike iseärasuste, oma kodu, perekonna, oma poegade väärkuse, harituse ja kultuursuse kindlustamisel. Kas seda märgatakse?

Naaber Soome võtab meist, Eestist, eeskujuga. Et ka endi meeskooride järelkasvu kindlustada, plaanivad ka nemad võtta poistekooreid oma tiiva alla. Seni on nad olnud Kooriühingu rüppes.

Tänapäeval on maailm avatud. Noortel ju võimalus tegelda saja asjaga.

Senise tegevuse põhjal võib väita, et ka EMLS-i ukseid on Euroopa rahvaste kultuurikandjate valla...

Seda kindlasti. Aastatel 2006 ja 2012 korraldasime meie Põhja- ja Baltimaade Meeste laulupäevad. Nüüd on järgmisena nende korraldamise enda peale võtnud Island. Koondume sinna 2016. aasta mais

Jah, me austame ja õpime tundma teiste Euroopa ja maailma rahvaste kultuuri, kuid me ei taha seejuures kaotada oma nägu, oma rahvuslikke palgejooni, mille järgi teised võiksid meid ära tunda.

Räägime tänastest toimetamistest.

Et taas elustada poistekooride rahvusvahelise laulupäeva tava, millele 1976. aastal pani aluse Uno Uiga koos Tartu Poistekooriga, korraldab EMLS tuleval, 2015. aasta suvel. Tartu poistekooride festivali Nõusoleku esinema tulla on andnud Saksamaa, Šveits, Leedu, Läti, Soome, Rootsi, isegi Ameerika Ühendriigid.

20. juunil on Tartus Tähtvere laululaval koos maailma suurim poistekoor. Ja ka meie meeskoorid nende kõrval!

Me saame maailmale näidata, milline poistekooride liikumine meil on ja võimaldada ka oma rahval kõgetasemelist koorikontserti jälgida.

Elame ja tegutseme! See on ju meie elu!

Eesti Meestelaulu Seltsi juhatuse esimehega vestles Ene Puusepp

Arenguga arengust

23. juuli on Kuno Arengu sünnipäev. Sedakorda tuleb see päev maestrole kaheksakümne viiendat korda. Imetlusväärne!

Kuno Arengut, Gustav Ernesaksa õpilast, nimetatakse õigustatult eesti koorimuusika *grand old man*-iks. Veel enamgi. Teda peetakse eesti meestelaulu südame-tunnistuseks ja aadete hoidjaks.

Ene Üleoja on Kersti Inno koostatud 1999. aastal ilmunud raamatus „Kuno Areng” öelnud juubilari kohta: „Temas on ühendatud kaks väga head omadust: tunne ja mõistus ning need töötavad mõlemad ... Nendega on ta teeninud usaldatavuse, austatavuse, armastatavuse.”

Kuna Kuno Arengu mõtted oma elust ja tööst ning nendega seonduvatest inimestest on kirjas eelpool mainitud raamatus ja alles

eelmisel aastal Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia välja antud kogus „Kogemuste kuld”, ei hakka sedapuhku kordama maestro eluloolisi fakte, vaid räägime temaga eeloleva suursündmuse, laulupeoga seonduvast ja seda maestro perenime tähenduses.

„Elu ongi üks pidev areng,” väidab Kuno Areng. „Kui ükskõik milline nähtus või ettevõtmine ei areneks, poleks ju edasiminekut, poleks meil laulupeotraditsiooni, oma koorilaulukultuuri, poleks mitte midagi. Poleks Eestitki.” Ja jätkab kohe innukalt: „Seda, et eeloleval laulupeol on meeskoorid arvilises vähemuses, ei saa väga traagiliselt võtta. Selline on praeguse aja märk. Samas on meil ülipopulaarsed poistekoored. Neid on Eestis palju ja tung neisse on suur. On tekkinud täiesti arvestatav konkurents, mis tagab koo-

ride hea taseme. Suhtarvuliselt on meie riigis võrreldes teiste riikidega poistekoored laulmine kõige kõrgem. Eesti Meestelaulu Seltsil on siin suur osa olnud. Nad on osanud teha laulupoiste elu huvitavaks, on leidnud poiste kütkestava repertuaari. Eesti Meestelaulu Seltsi poistekoorede suvine laululaager pidada olema nii populaarne, et see pidavat olema mõnes kohas isegi karistusvankri ette rakendatud: rikud õppeaasta jooksul korda, ei viitsi õppida – laululaagrisse ei saa. See pidavat ka kodudes peresiseselt ülihästi toimima. Laululaagrisse pääsemise nimel poisid pingutavad. Poisipõlv möödub kooris lauldes. See kõik on ülimalt kena, aga peale häälemurret lähevad nendest poistest meeskoori vähesed. Koorilaulul pole enam seda emotsionaalset mõju nagu oli nõukogude ajal. Ka pole

Kuno Areng

kooris laulmine enam selliseks elustiiliks nagu see kunagi oli. Tuletame meelde, et koor oli koht, kus kujunes sõpruskond, kellega millist mujal ja igaühega ei räägitud. Kooriproovide vaheajal räägiti anekdoote, kiruti nõukameelsed parteid ja valitsust, proovides laulda laule, mille nomenklatuur oli keelatud laulude nimekirja pannud. See kõik andis igapäeva elule värvi ja põnevust. Praegu pole seda enam vaja ja praegu ei saada nen-

dest asjadest enam niimoodi arugi. Elu oma arengus on võtnud hoopis teise suuna kui 40–50 aastat tagasi. Ja see on suurepärane!

Eesti rahvas peab olema tänulik kooriliikumisele, mis on suutnud meid rahvana koos hoida. Kui ma mõtlen nendele laulupidudele, millest olen võtnud osa 1947. aastast peale (esimest korda Rakvere keskkooli koolipoisina) kuni siiani, siis on need läbi teinud väga suure arengu, aga jäänud oma olemusest endiselt väga oluliste eesmärkide teenistusse: rahva ühtehoidmine, tema enesehinnang ja lootus tulevikule. Lisaks taasiseseisvumise harkul toimunud öölaulupeod. Millise ühtsustundega mindi lauluväljakule, kuhu peaaegu kolmandik eesti rahvast oli kokku tulnud! Kui neid laulupidusid poleks olnud, siis me võib-olla ei räägiks täna siin eesti keelt. Ka praegu pole veel häda midagi. Koorid laulavad. On, mida laulda. On häid ja sütitavaid koorijuhte. Meie rahvas va-

jab ühtsustunnet. Ja seda annavad meile koorilaul, laulupeod. Aga jah, tänased ja homsed koorijuhid peavad oma ajusid pingutama ning midagi väga uudset ja köitvat välja mõtlema, et kooriliikumist ka tulevikus alles ja arengus hoida. Eesti ühiskond on sedavõrd muutunud, et noortel on prioriteetid hoopis teised kui olid nõukogude ajal, mil kooris laulmine ja igasugune muu harrastus olid tähtsad. Nüüd vaatab noor kõigepealt, kuidas oma elu alustada, kuidas karjääri teha, kust tasuvat tööd leida, et endale inimvääriline elamine muretseda. Elame, näeme, mis suunas meie elu edasi areneb. Loodan, et ühiskonna areng ei pärsi koorimuusika ja laulupidude arengut.

Eelolev laulupidu toimub kindlasti ja küllap toimub ka järgmisel aastal poistekoorede laulupidu!

Elame ja laulame edasi!”
Kuno Arengu mõtted kirjutas lühikokkuvõtteks Age Raa

RAM läheb 70 aasta juubeli hooajale vastu heade emotsioonidega

Gustav Ernesaksa asutatud Eesti Rahvusmeeskoor saab 16. novembril 70-aastaseks ning koori praeguse peadirigendi Mikk Üleoja sõnul võib juubelihooajale vastu minna kindla enesetundega.

„Heal lapsel on mitu nime, nõnda ka RAM-il: „helisev ime”, „liikuv pulijaam” (rahvasuu), „Ernesaksa orel” (Voldemar Panso), „laululaev” (Gustav Ernesaks), „Eesti koorilaulu lipulaev” (ametlikud sõnavõtted), „meestelaulu seltsi tõrvikukandja” (Lennart Meri), „Eesti koorimuusika visiitkaart” (Kuno Areng) ja „maailma parim meeskoor” (Saksa FV Kölni piirkonna meedia 1974. aastal). „RAM on sümbol,” ütles Jaan Eilart,” alustab Vello Mäeots raamatut „RAMipalavik”.

Võrreldes asutamisejärgset ja praegust RAM-i, on muutused olnud mõistagi suured. Ernesaksa ajal oli RAM-il tervelt 80 lauljat, praegu aga on neid 48 (üks koht on täitmata). RAM-i direktor Indrek Umberg toob näiteks, et kui koori algusaegadel valmistati ühte kava ette kuid, siis praegu on ettevalmistusaeg lühem. „Nädala või pooleteise nädalaga peab kava olema küps,” ütleb Umberg.

Kuigi tööprotsess on RAM-is aegade jooksul muutunud, on vaimsus jäänud samaks. Estonia kontserdisaali kõrval asuvas RAM-i saalis võib iga külastaja, aga eelkõige koori enda liikmed tunnetada erilist aurat. „Kindlasti on RAM-i

Eesti Rahvusmeeskoor

eesmärk kõrge professionaalne kunstiline tase. Ja teatud vaimuse ja aate hoidmine. Vene ajal oli täiesti selge, et RAM oli eestimeelsuse kants. Kuigi pidi laulma ka Stalinist, Leninist ja suurest kodumaast, siis alguses pandi tõesti mõni selline laul kavadesse sisse, aga seejärel läks asi õigetele rööbastele. Ernesaks oli osav selliseid asju tegema,” tunnistab Umberg. Eks räägi koori vaimust seegi, et endised RAM-i lauljad saavad veteranide klubis jätkuvalt regulaarselt kokku. Koos peetakse sünnipäevi ja veedetakse niisama mõnustasti aega.

Sedasama RAM-i vaim-

sust kiidab ka kolmandat aastat maailmas ainulaadse professionaalse suure kontserdimeeskoori peadirigendiks olev Mikk Üleoja. Tõrvik, mille Ernesaks süütas, mida jätkasid Olev Oja, Kuno Areng ja teised, on nüüdseks nooremate meeste kätte antud. Nii tundis Üleoja RAM-i dirigendiks saanuna suurt vastutuskoomat: „Peadirigendi vastutus on täielik. RAM-i peadirigendiks saades tundsin, et see surub mu maad ligi, ja ma pidin tohutult pingutama, et püsida selle vastutuskoomaga sirgelt püsti. Aga inimene on intelligentne loom ja harjub kõigega. Praegu ma ei tunne,

et see vastutus mind koorimaks.”

RAM-i vaimusest rääkides rõhutab Üleoja eelkõige sõnu „tööatmosfäär” ja „õhustik”. „Igal muusikakollektiivil on oma õhustik. Ja RAM-i õhustik on meeldivalt toetav ehk ma näen RAM-i lauljate puhul, et kolleegid ei pane üksteisele jalga ette või taha. Ma ei pea selle all silmas seda, et üksteise kallal ei lööbita, pigem vastupidi. Väike sõbralik närimine käib ikka, aga meeskollektiivi üksteist toetav suhtumine on ütlemlata meeldiv ning minu arvates ka meie kutseliste muusikakollektiivide reas üsna silmapaistev,” on Üleo-

ja rahulolev.

Juubelihooajal soovib RAM ennast näidata mitme kandes rõhutab Üleoja eelkõige sõnu „tööatmosfäär” ja „õhustik”. „Igal muusikakollektiivil on oma õhustik. Ja RAM-i õhustik on meeldivalt toetav ehk ma näen RAM-i lauljate puhul, et kolleegid ei pane üksteisele jalga ette või taha. Ma ei pea selle all silmas seda, et üksteise kallal ei lööbita, pigem vastupidi. Väike sõbralik närimine käib ikka, aga meeskollektiivi üksteist toetav suhtumine on ütlemlata meeldiv ning minu arvates ka meie kutseliste muusikakollektiivide reas üsna silmapaistev,” on Üleo-

suureks õnnestumiseks võib kindlasti pidada 13. aprillil ilmunud Galina Grigorjeva autoriplaati „In paradisum”.

„Kui minu esimene aasta RAM-i peadirigendina möödus otsingute tähe all, siis kolmanda aasta lõpuks usun küll, et liigume õiges suunas. Taset peame loomulikult tõstma nii juubelihooajal kui ka kõikidel teistel tulevastel hooajadel. See on järjepidev töö,” räägib Üleoja, kes on pannud peadirigendina suurt rõhku lauljate isikliku muusikalise vastutuse suurendamisele. „Olen töötanud päris palju väikeste koosseisudega ehk siis teinud koori pooleks või kolmeks, et ühisest koos laulvast seltskonnast voolida paremat ansambli,” lisab Üleoja.

Kuidas võiks aga RAM välja näha ja kõlada 30 aasta pärast, kui kooril täitub 100 aastat? Umberg usub, et jätkatakse unikaalse suure professionaalse kontserdimeeskoorina: „Hea oleks, kui tuleks juurde mõned lauljakohad, sest vokaalsümfooniiliste suurvormide esitamiseks on jõudu ja väge vaja. Muidugi ei saa ka hetkekski lõdvaks lasta. Paigal ei saa püsida, vaid tuleb kiiresti joosta.”

Üks on selge, nii oma seekordsel sünnipäeval kui ka tulevastel tähtpäevadel võib RAM-i saalis kuulda Miina Härma „Meeste laulu”. Just seda reibast ja vägevast laulu võib pidada RAM-i traditsiooniliseks tunnuslauluks.

Kristjan Roos

Üleeilsest tänasesse

Üleeile

Tehnikaülikooli Akadeemiline Meeskoor (tollal küll TPI Akadeemiline Meeskoor) alustas ajal, mil äsja olid lõppenud maailmasõja lahingud. Osa rahvast oli jäänud sõjaväljale või oli juba Siberis, osa lahkunud üle Läänemere. Kodupinnale jäänud valitses võõras võim. Tollal oli koorilaul toeks saatuse trotsimisel, aitas tulevikku tarvis nii lauljatel kui ka kuulajatel pea püsti ja selja sirge hoida. Küllap kangutati just siis esimesi kive impeeriumi alusmüürist välja, kui koor peadirigent Arno Kallikormi juhtimisel Estonia kontserdisaali, Tartu ja Riia ülikooli aula lavalt Tuudur Vettiku "Muistset võitlusvannet" vandus: „Eestlaste maa vabaks saab! Nõnda lausun, nõnda vannun, hinga põhjasta pöörutan ...“.

Mitu hooaega, kui TPI ühiselamud olid juba Mustamäel, toimusid koori harjutused veel kesklinnas. Isiklike autode aeg oli alles kaugel tulevikus, enamik mehi sõitis koju bussiga. Veel laulussoojade häälega mehed võtsid sisse koha bussi tagumise ukse juures ja kõlas laulude *non-stop*. Peamiselt lauldi bravuurseid tudengilaule, sekka ka koorilaule. Need nakatasid kõiki bussisõitjaid, sageli löid ka kuulajad kaasa. Päris kindlasti väljusid nad bussist lahedamas meeleolus kui tavalistel argiõhtutel.

Eraldi märkimist väärivad kohtumised tuntud inimestega ehk tänase keelepruugi järgi VIP-dega, mis täna jätkuvad iga-aastastel vilistlaskogudel Glehni lossis. Tavaliselt tutvustas koori president kõigepealt koori, dirigente, koori tavasid, saavutusi ja tegevusplaani. Osa VIP-idele ettevalmistust eeldanud küsimustest oli neile aegsasti üle antud, osa tuli õhtu käigus. Neid üritusi nimetas juhataja juhtima kaks erinimetusega ametimeest: *magister bibendi*, kelle ülesandeks oli sujuva vestluse ja õlle rüüppamise suunamine, ning *magister cantandi*, kel tuli parajal hetkel sobiv laul üles võtta. Ühel kohtumisõhtul oli külaliseks tollane välisminister Arnold Green. Keegi soovis külaliselt kuulda Sigtuna väravatest, mille saarlased olevat ära varastanud. Külalise diplomadiosavusega antud vastuse peale kõlas koorilt Evald Aava „Varas“. Pärast laulu lõppu sõnas külaline tunnustavalt: „On teil ka iga asja jaoks laul varuks!“.

Eile

Nõukogude ajastu lõpus ja uue korra alguses saabus kõikide kooride täheleandav revolutsioon – mitu aastat kestev pidev laulupidu. Koorid olid need, kes

TPI AM ehitusjärgus Tallinna laululaval 17.07.1959.a. Koori juhatab koori esimene peadirigent Arno Kallikorm, mikrofone hoiab Valdo Pant.

Hilinejaid austatakse ebamugava punase laternaga ning auväärse kohaga pudirivi lõpus

polnud midagi unustanud, kes olid kogu aeg meie unistust edasi kandnud. Ja siis tuli Alo Mattiisen ja andis kõigele sellele kaasaegse tõlgenduse. Koorid olid kõikjal, kus toimus midagi olulist.

Tehnikaülikooli Akadeemiline Meeskoor oli mitmel üritusel elavaks turvamüüriks, aga ka massi tahte väljendamisest. Kandsime sajalaja põues sinimustvalgeid lippe – äkki nüüd sel üritusel on minu võimalus lehvitada! Ja kui seda võimalust ei tekkinud, olime ikkagi rahul – see lipp oli minuga kaasas! Selline käitumine oli meile lauluisade poolt sisse kodeeritud. Jah, me oleme lihtsalt koor ja me laulame, aga kui üks suleti, olime järsku korporatsioon ja tükike säilinud Eesti Vabariiki... Olime organisatsioon, kes kandis endaga kaasas Eesti mõtet ja unistust, kes hoolitses, et

tema liikmed oleksid härrasmehed, mitte seltsimehed.

Traditsioone peetakse au sees ka laulupeo rongkäigus. Pudirivi pakub vaatajaile vaheldust ja jääb kindlasti hästi meelde. Pikk rivi mehi kõnnib ühes kolonnis ja läbib kõik koorivanema läbitud punktid. Kui meile hakkaks taas tunduma, et midagi Eestis riigis lonkab, siis otsime tõenäoliselt võimalusi pudirivi demonstreerimiseks samal moel nagu meie lauluisad: üks jalg sõiduteel ja teine kõnniteel. Igale pealtvaatajale on arusaadav, et see värk lonkab täiega!

Ja punane latern. Algselt mõeldi see välja repressioonialemendina – hilineja kannab laternat, et ta oma eksimust ei unustaks ja rohkem ei hilineks. Latern ise on tänu sellele silmatorkavalt suur ja kandmiseks võrdlemisi ebamugav. Ma isiklikult

kahtlustan, et laulupeo rongkäigus kaob repressiivne mõju ära – laterna kandmine laulupeo rongkäigus on „auasi“ ja selle nimel tasub pool minutit nurga taga viivitada ja hilineda!

Noore lauljana sattusin koori hetkel, mil koos minuga sai koori liikmeks korraga üle 10 kaastudengi. Mitmetelt kooriproovidelt ja -üritustelt lahkudes viis teekond mõnigi kord ühikate vahelt läbi. Sealne akustika lausa kutsus veel laulma. Ja laulsime kohe mõnuga: „Jää vabaks eesti meri“, „Kaugel-kaugel, kus on minu kodu“, „Kaunistagem Eesti kodu...“ jne. Täiesti selgelt oli meil publik ja aplaus ning täiesti selgelt jäime silma tegelastele, kellele see kas päriselt või nõukaaja harjumusest ei meeldinud. Imestasin väga, et dekanaati jõudnud probleem seoses öörahu rikku-

misega kooris käsitlust ei leidnud. Pigem sain signaali, et poisid, see oli hea tegu ja laulud olid ka õiged, aga proovime tulevikus asja veidi delikaatsemalt ajada!

Kooril on õiges kohas ikka õige laul varuks olnud. President A. Rüütli juubeliaktusel Rahvusraamatukogus tekkis ulakas mõte – laulaks õige tervituseks A. Kapi laulu „Selle laulu lõõn ma rüütliks ...“. Laul ise on muusikaliselt huvitav ja idee meeldis ka peadirigent Jüri Rendile. Mõnus oli näha aktusel viibijate nägusid, kui me esimese fraasiga lõpuni saime. Tundus, et ka Arnold ise oli rahul, hea huumor pole talle kunagi võõras olnud.

Jüri Rendi sünnipäev jõudis koori noorliikme teadvusesse kui kindel ja äge traditsioon. Sõltumata ilmast löi koor Lasnamäe kor-

terelamute vahel õhtuhämaruses laulu lahti. Pärast tehti kõike, seda mida ühel sünnipäeval tegema peab, aga kõige enam meelde jäi see, et laulust üllatunud korterinaabrid olid heatahtlikud ja jagasid meiega oma rõõmu, seda sõltumata rahvusest. Muusika on universaalne suhtlemisvahend!

Täna

Aja möödudes muutus kõik see, mis pikaks ajaks kooride tegevusele mõtte andis. Saime oma riigi, enam ei olnud otsest vajadust poliitika ja riigi teemadel sõna võtta. Kõik meie ümber muutus. Nüüd on mobiiltelefonid, internet, sotsiaalmeedia, Facebook, YouTube, Instagram, Spotify...

Aga meie algne idee? Kuhu edasi liikuda? Läheme tagasi algusesse ja otsime oma juured üles – oleme ju koor, äkki meie algidee ongi muusika? Teeme proove, tõstame laulukvaliteeti, juhime publiku muusikalist teadlikkust, korraldame kontserte, kaasame partnereid, kasutame tehnikat, teeme rohkem *show'd* ja rohkem tossu, tiražeerime, salvestame, reklaamime, müüme...

Müüme? Aga laulurõõm? Õnneks on laulupidu. Laulupidu on kõigi nende mõtete ja ideede kontsentraat, see põhjendab koori olemasolu ja annab tegevusele mõtte. Laulupidu mõtestab lahti selle, miks meie koor loodi, ja selle, mis meid pikast pimedusest läbi tõi. Täna on laulupidu abimees, mis aitab eristada olulist ebaolulisest ja juhhib meid kompassina moodsa maailma „virtuaalsetest“ karidest mööda. Laulupeo olemus ja sellega seotud emotsioonid on samasugused nagu nad olid ilma tehnoloogiata. Need ei sõltu ilmast. Laulupidu on võimas ühine kogemus. Nii võimas, et see isegi segab laulmist. Ohku ei jätku ja rinnus pitsitab. Aga see kannad seda kogemust endaga kaasas ja püüad seda jagada igal võimalusel, igal kontserdil, igas proovis.

Kui kogu see lugu jäi sulle kuidagi kaugeks või arusaamatuks, siis lihtsalt pane oma käsi kõrval seisva laulja õlale ja ütle talle, et Sul on väga mõnus temaga koos laulda. Puuduta teda. Kui Sa seda tõesti teed, siis saad aru mida ma mõtlen.

Guido Kaasik,
Tehnikaülikooli
Akadeemilise Meeskoori
president

Artiklis on kasutatud Rein Sütiste mälestusi, mis on avaldatud Tehnikaülikooli Akadeemilise Meeskoori 50. juubeliraamatus

Eesti Meestelaulu Seltsi üle-eestiline poistekoor KALEV 20

MEHED LAULUPEOL

Esimesel kolmel Eesti laulupeol olid laval laulmas ainult mehed, naised jäid koju toimetama ja lastele hällilaulu laulma. Tervelt kolmel peol täitis meeskoor kooriliigina kogu peo kava (küll koos pusunakooridega). Alles IV laulupeol 1891 osalesid ka naised, aga segakooride koosseisus. Laulupeo ligi lasti naiskoorid alles 1896. aastal; siiski mitte veel suurele laululavale, vaid VI laulupeol toimunud võistlule. Tänapäevaste laulupeol kimbutab dirigente suur mure aga hoopis meeslauljate pärast – nende arvud vähenevad nii meeskooride kui ka segakooride ridades... Kas varsti laulavad laulukaare all ainult naised, nagu algusaastatel ainult mehed...?

ÜLE-EESTILISE POISTEKOORI ALGUS

Tänane meeshäl kasvab laulukaare alla reeglina poistekoori ridades – selle eest muretseb EMLS ja Hirvo Surva juba üle kahekümne aasta tagasi. Mõte luua üle-eestiline poistekoor sai teoks märtsis 1994, kui tekkis idee luua just selline poistekoor, mille lauljad kodukoori tagasi minnes võtavad koorilaulupisiku ja koorilaulja hoiaku kaasa ning hoiavad seda loodetavasti kogu eluks. Väga oluline on, et väikesed poistekoorid ei kaoks ja et nende dirigentidel jätkuks ikka jaksu poistelauluga tegeleda. Samas annab tublimeast lauljatest koosnev koor võimaluse ka teistsuguse repertuaari õppimiseks, mida väikese koori poistekooris lihtsalt ei pruugi olla võimalik laulda.

Üle-eestilise poistekoori esimesse proovi kogunes koos oma õpetajatega pea sada poissi. Selles proovis töötas poistekoori juht Hirvo Surva kõrval ka Venno Laul. Üks esimesi laule, mida õpiti, oli Ülo Vinteri „Hoidkem vaid ühte“, mis esitati laagri lõpus Rahvusraamatukogu treppidel. Juba sama hooaja maikuus astuti üles emadepäevale pühendatud pidulikult kontsertaktusel Estonias, mis on jäänud traditsiooniks sellest ajast saadik. (Kahekümne aasta jooksul on olnud ainult üks kord, kui üle-eestiline poistekoor pole emadepäeval Estonia laval olnud.) Seega võivad kõik Kalevi lauljad öelda, et nad on emadepäeval Estonia laval oma emale laulnud.

Loomisest järgmisel aastal tervitas poisse enne Estonias esinemist Eesti president Lenart Meri, soovides poistele julget esinemist ja edu koori esimesel konkursil Rootsis Oskarshammis, kust koor naases paari kuu pärast kuldmedaliga. Kahehäälsel poistekoori tähtsamateks tähisteks jäävad veel koostöö tuntud Norra vokaalpedagoogi Carl Högsetiga, esimene ringreis kontsertidega poiste kodukohtades, esinemine Tartu V rahvusvahelisel poistekooride päeval ja kontserdireis Peterburi.

Nii oli pandud tugev alus uuele ja üsna erilisele poiste-

PK Kalev Türi kultuurimaja ees 20.04.2014.a.

koorile, kes kogunes mitme-päevastes laululaagrites üle Eesti. Esimestel aastatel töötasid kooriga veel Laine ja Veikko Lehto, Alla Eenma ja Peeter Perens. Koori määndžeri tööd tegid Rain Laane ja Jüri Uus ning asjaajaja oli Kristel Nelke. Laulmise kõrval on koori loomisest saadik olnud väga oluline ka muu ühine tegevus, noore laulumehe kasvatamine ja kasvamine eesti meheks; rääkimata sellest, et koorilaul on üks tõeline meeskonnatõõ koolitus.

SÜNNIB KLASSIKALINE POISTEKOOR

1997. aasta sügis oli üle-eestilisele poistekoorile pöördeline: selleks ajaks oli esimestel lauljatel jõudnud tekkida häälemurre ja oli tekkinud idee luua klassikaline poistekoor. Ettetulmisele kogunes jällegi üle saja poisi, teiste seas ka häälemurre läbinud noormehe. Tol sügisel liitusid kooriga dirigent **Indrek Vijard** ja **Varje Vürist**. Koori koduks sai mitmeks aastaks Paide kultuurikeskus – seal elati ja harjutati kõik koos, anti ka kontserte. Lisaks oli juba toona mitmeid muid toredad ettevõtmised, näiteks koori 4. sünnipäeva tähistamine, kuu iga laulja tegi midagi koorile: kes kirjutas luuletuse, kes pühendas laulu, kes meisterdas dirigendile taktikepi.

Niinimetatud Paide perioodi jäävad tähistama koori kontserdireis Austriasse ja Itaaliasse, mille raames osaleti ka rahvusvahelisel koorikonkursil Parmas, kust toodi kaasa kuldmedal; koostöö Järvamaa Sümfooniatorkestri- riga, kellele kanti ette Urmas Sisaski „Näärioratorium“; osalemine rahvusvahelisel koorifestivalidel Turus (Soome) *Aboa Vetus Cantus Novus* ja Espoos (Soome) soome-rootslaste muusikapäeval. Kevadel 1999 tähistas koor oma **5. sünnipäeva** kontserdiga Estonia kontserdisaalis. Veel mahub siia järjekordne kohtumine Carl Högsetiga Vigala laagris ja rahvusvahelised koorifestivalid Daugavpilsis ja Riias.

Eriti oluline on koori ajaloos 2001. aasta kevad, kui koor osales Moskva helilooja Vladimir Martõnovi teose

„Apocalypsis“ ettekandel koos Eesti Rahvusmeeskoriga (dirigent Andres Mustonen). Kontserdid toimusid Tallinna Katariina kirikus ja Moskva Roomakatoliku Katedraalis rahvusvahelisel teatrite olümpiaadil Zolotaja Maska. Teose lavastajaks oli legendaarne Moskva Taganka teatri lavastaja Juri Ljubimov. Aprillis võttis koor osa VII rahvusvahelisest festivalist „Tallinn 2001“ segakooride kategoorias, kus saavutas II koha. Samal konkursil omistati koori peadirigent Hirvo Survale parima dirigendi tiitel ja koor sai kohustusliku laulu (Arvo Pärt „Magnificat“) parima esituse preemia.

2001. aastast kuni siiani on koori koduks olnud Tallinna Saksa Gümnaasium Mustamäel. Endiselt kogunevad poisid kord kuu toimuvatesse kolmepäevastes laagritesse, kus lisaks laulmisele saavad poisid sageli kasutada spordisaali, ujulat. Oleme leidnud võimalusi kutsuda külla põnevaid esinejaid ja käia ka ise Tallinnas toredaid paiku kaemas. Poistekoor on Tallinna Saksa Gümnaasiumi lahkele pererahvale, eesotsas direktor **Külli Puhkimiga**, väga tänuväärne!

2001. aastal teostus jõulu- projekt koostöös Üle-Eestilise Noorte Sümfooniaorkestri- riga (dirigent Jüri-Ruut Kangur); kontserdid toimusid Jõgeval, Põltsamaal ja Tallinnas. Samal aastal osaleti Peterburi linna 300. aastapäevale pühendatud rahvusvahelisel koorifestivalil „Vivat, Peterburg!“, poistekoori Kalevi ja neidudekoori Leelo lauljad tõid IX noorte laulupeol „Ei ole ükski ükski maa“ tule tuletorni, Martõnovi „Apocalypsis“ kontserdid toimusid Helsingis Tempel- aukio kirikus ja Helsingi Us- pentski Katedraalis.

2002. aastal sai Eesti Meestelaulu Seltsi üle-eestiline poistekoor omale nime KALEV.

2002. aasta augustis toimus kontserdireis Inglismaale, kus osaleti Briti Koorijuh- tide Assotsiatsiooni (ABCD) XVII aastakonvendil Yorki Ülikoolis ja väliseestlaste su- vepäeval Bradfordis. Enne Inglismaale sõitu said poisid kätte uued koorivormid –

punased ja hallid vestid ning lipsud, mis vahetasid välja sinised kollaste täppidega vestid ja kivilipsud.

Vladimir Martõnovi „Apocalypsis“ viis koori kontserdile Riia Toomkirikusse. 2002. aasta jõulude ajal osaleti Martõnovi „Jõulumüsteeriu- mi“ ettekandel Tallinna Niguliste kirikus koostöös Moskva kammerorkestriga. Kaitseväe ja Kaitseleidu 85. aastapäeva kontserdil koos Kaitseväe or- kestriga (dirigent Peeter Saan) kanti Estonia kontserdisaalis esmakordselt ette Urmas Si- saski oratoorium „Pro Patria“, mille tulemusena valmis ka samanimeline CD. 2004. aasta kevadel tähistas Kalev Tallin- na Metodisti kirikus pidulikult kontserdiga oma **10. sünni- päeva** ja toimus kontserdireis Roots, Soome ja Riiga ESTO päevadele. XXIV laulupeol „Alati teel“ laulis Kalevi poistekoori laulja Mikk Dede soolot Theodor Hanseni lau- lus „Ema süda“, mida esitasid poistekoorid.

2004. aasta sügisel õpiti Felix Mendelssohn-Barthol- dy oratooriumi „Paulus“, no- vembri lõpul anti kolm kont- serti Tartu, Tallinna ja Pärnu kontserdimajades (dirigent Paul Mägi). Projektis osale- sid veel Rahvuskooper Estonia Poistekoor, Rahvusmeeskoor ja ERSO. 2005. aasta algul esines Kalev Kooriühingu aas- takontserdil Estonia kontser- disaalis, kus omistati koorile tiitel **aasta koor 2004** panuse eest ümbritsevasse kultuuriru- umi. Suvel toimus nn Kalevi Suursõit – kontserdireis möö- da Eestimaad. Nagu ka üheksa aastat tagasi, esineti laulupois- te kodukohtades: Viinistus, Mäetagusel, Otepää, Laates ja Karksi-Nuias. See oli väga meeleolukas ja meeldejääv nädal – ilusad ilmad, kaunis loodus ja kõikjal südamlük vastuvõtt!

2005. aasta sügisel osales Kalev Baltimaade poisteko- ori suurprojektis (The Ambers of the Baltic). Hooaeg lõppes kontserdireisiga Saksamaale. Sihtpunktiks oli Bonn, kus osaleti II rahvusvahelisel muusikafestivalil *CantaBonn*. X noorte laulupeol „Ilmapuu“ 2007. aastal süütas laulupeo- tule Kalevi poistekoori laulja Lauri Lugu, kes oli võitnud

poiste solistide lauluvõistluse.

2008. aastal osales Kalev Belgias Neerpeltis 56. rahvus- vahelisel noorte muusikafesti- valil, kus saavutas I preemia. Koostöös ERSO-ga kanti samal aastal ette Camille Saint- Saënsi „Jõuluoratorium“ Tartus, Pärnus ja Tallinnas (dirigent Paul Mägi). Kevadel 2009 tähistas poistekoor oma 15. sünnipäeva Mustpeade majas ning juulikuus, pärast laulupidu, osaleti juba VIII Giuseppe Zelioli koorifestiva- lil Leccos Itaalias, kust naasti hõbediplomiga.

2009. aastal asus dirigen- dina tööle koori endine laulja **Kuldar Schüts**.

Koostöös Järvamaa Pois- tekoori, Püha Miikaeli Poiste- koori ja Nõmme Muusikakoo- li kammerorkestriga kanti ette Wolfgang Amadeus Mozarti „Missa brevis“ Rapla Maarja Magdaleena kirikus ja Tal- linna Jaani kirikus (dirigent Jüri-Ruut Kangur). Solistid olid Kalevi koori lauljad Kaar- el Juurma, Mikk Dede, Lauri Lugu ja Ott Kartau.

2010. aasta suvel külastas poistekoor Kihnu saart, mille elanikele anti kultuurikesk- ses ka väike kontsert.

Juunis 2011 osaleti 39. rahvusvahelisel koorikon- kursil Olomoucis (Tšehhi), kus koorile omistati vaimu-liku muusika kategoorias hõbediplom. Koostöös Püha Miikaeli poistekoori ja Co- relli barokkorkestriga esitati festivali „Kirikupühad Maar- jamaal“ raames 2011. aasta lõpul Tartu ja Tallinna Jaani kirikutes kontserdid „Jõulu- lugu poistekooriga“ (Heinrich Schütsi „Magnificat“ ja „Jõu- lulugu“).

2012. aasta sügisel osales poistekoor VIII rahvusvahe- lisel koorifestivalil *Varsovia Cantat*, kus saavutati II koht noortekooride kategoorias. Märtsis 2013 osaleti Pärnus laste ja noorte muusikafesti- valil „Muusikamoos“, mille raames esitas Kalev Mozarti teoseid koos Pärnu Linnaor- kestri ja Pärnu Kunstide Maja Poistekooriga (dirigent Jüri Alperen).

Koori 20. hooajal peeti laululaagreid ka Tallinnast väljas: dirigent Hirvo Surva kodukohas Mäetagusel, koori presidendi Priit Oksa kodu-

kohas Karksi-Nuias ja dirigent Kuldar Schütsi kodukohas Türil.

KAS 20 AASTAT ON PIKK AEG?

Koori jaoks väga lühike pole, 145-aastase laulupidude aja- loo kõrval tundub see pigem lühike. Üle-eestilise koori ajaloos aga on see päris pikk. Samuti parkümmend aastat tagasi loodud üle-eestiline neidudekoor, koolinoorte se- gakoor ja puhkpilliorkester – kõik on täna alles ja tegut- sevad (üle-eestiline lastekoor loodi hiljem, 2003). Kõigil neil on olnud oma väikesed tõusud ja mõõnad, ka poiste- kooril. Põhjuseid võib otsida kas riigi majanduslikust olu- korrast või parajasti läbiviida- vast haridusreformist. Õnneks pole aga need mõonaperioo- did olnud ei liiga pikad ega liiga sügavad, sest olulised on inimesed, kes kõigest hooli- mata pole poistekoori usku kaotanud. Need on lauljad ja dirigendid ning loomulikult lapsevanemad ja muusikaõpe- tavad, sest üle-eestilise koori toimimiseks on vajalikud kõik need neli osapoolt.

KAS POISS ON 20 AASTAGA MUUTUNUD?

Jah, kindlasti, sest 20 aasta- ga on elu Eestis väga palju muutunud ja inimesed ühes nendega. 20 aastat tagasi pol- nud tehnilisi vidinaid, mis killustavad tänapäeval õpilas- te tähelepanu ja raskendavad keskendumist. 20 aastat tagasi oli ka õpetajatel rohkem aega ja motivatsiooni, et laulvate poistega tegeleda. Peale 1997. aasta sügist pole enam koori tulla soovijate arv sajani küün- dinud... Lauljana on aga poiss ikka samasugune kui 20 aastat tagasi: tema silmad hakkavad õnnestunud esinemisest ja päris orkestriga koostöö ko- gemusest särama. Kui looduse poolt on antud muusikaal- sus, siis tuleb see dirigentide poolt vaid üles äratada (mõnikord raputades) ja näoga õigesse suunda pöörata. Siis sünnibki muusika, mille pärast ju koos üldse käiakse, mis liigutab la- val lauljaid ja saalis publikut, liigutab žüriid.

SÜNNIPÄEVAKONTSERT

20. sünnipäeva kontserdil seisid Kalevi praeguste lau- ljate kõrval laval ka mitmed vilistlased. On kahju, et neid oli vähe, aga eks seegi ole aja märk. Osaletades eelnevalt paar- ris proovis ja siis kontserdil – selle ajaline kokkusobitamine muu elu ja tööga ei olnud ker- ge ka kõige parema tahtmise juures ja igal osaleda soovi- jal see ei õnnestunudki. Seda suurem rõõm oli dirigentidel näha väheseidki vanu lauljaid ja kuulda siiraid tänusõnu to- redate mälestuste eest ühiselt veedetud poistekooriajast. See on dirigentide tööõnne, kui nad kohtavad oma koori endisi lauljaid teiste kooride ridades. Üsna mitmeid kor- di on lapsevanemad öelnud, et parimad sõbrad on nende poeg saanud just selles kooris lauldes.

(Järgneb 6. lk)

Viljandis kõlab meestelaul

Viljandi linn avas eelmisel aastal uue renoveeritud lauluväljaku. Ehitati uued astmed, tehti kõlakojale katus ja vooderdati see valgete laudadega. Lisati hea valgustus ja kuulajatele-pealtvaatajatele ka tugevad puust pingid istumise alla.

Lauluväljakul polnud aga siiani veel korraliku laulupidu peetud. Pühapäeval, 8. juunil 2014, peetigi Viljandi renoveeritud lauluväljakul Viljandimaa laulu- ja tantsupidu pealkirjaga „Ühtses rütmis“. Peo peakorraldaja au sai endale meeskoor SAKALA, kellel täitub tänavu 27. septembril 85 aastat esimesest proovist.

Maakonna laulupeo tule süütas meeskoori SAKALA teeneline laulumees Olav Kivistik, kelle isagi laulis Viljandi meeskooris (kes omakorda oli ligemale 80 aastat tagasi meeskoori eelkäija).

Laulupeo kunstiliseks juhiks oli meie koorijuhut Liisi Toomsalu, kellel läks korda kaasata maakonna laulu- ja tantsupeost osa võtma pea kõik Viljandimaa laulukoored ja tantsurühmad.

Viljandi laulupidu uuel laululaval 08.06.2014.a.

Laulupeo korraldamisel oli suureks abiks ka meeskoor SAKALA juhatuses esimees Heino Türk. Meeskooridest tulid SAKALALE appi ka meie naabrid Paidest ja üle-eestiline meeskoor Forrestalia ning Tartu Akadeemiline Meeskoor, viimased

koos maestro Alo Ritsinguga. Küllap oli siin oma osa ka SAKALA teisel koorijuhul Kadi Ritsingul? Lauludele ja tantsudele andis hea saate Viljandi Muusikakooli orkester Tonio Tamra juhatusel.

Uus laululava andis lau-

lule väga hea kõla. Tänu heale helitehnikale saadi pea sarnane tunne ja helikvaliteet nagu suurel üldlaulupeol. Laululava ette ehitatud suurel ja siledal platsil esinesid tantsurühmad ja rühmvõimlejad ning nii said ka lauljad ja tantsijad paremini

osa teineteise esitustest.

Maestro Alo Ritsing juhatas loomulikult ka tema enda loodud laulu „Teretus“. Erilise heakskiidu pälvis aga meeskooride esituses rahvalik laul „Siidilipp ja hõbevõimlejad“ Kadi Ritsingu juhatusel. Sellele laulule tegid

saatemuusikat Viljandimaa Lõõtsaklubi kaks lõõtspillimängijat, kellest üks on ka SAKALA laulumees. Solistina kauni noore neiu rollis oli SAKALA koori laulja tütar Evelin Tiit.

Meeskoor SAKALA jätkab oma algaval juubelihooajal vähemalt 32 mehega, kuid on loota, et sügisel meie ees seisavad kaks tublit, noort ja energilist dirigenti Liisi Toomsalu ja Kadi Ritsing. Hooaja viimastes proovides käis meil külas ka maestro Alo Ritsing, kes kinkis meeskoorile SAKALA juubeliks uue laulu. Laulu saab kindlasti kuulata meie sügisel toimival juubelikontserdil. Mõne aasta pärast ootab SAKALA kõiki Eesti mees- ja poistekoore Viljandisse, Eesti kõige uue- male laululavale, et pidada seal maha üks vägev üle-eestiline meestelaulupäev.

Uno Käär
Rein Kikas

Tallinna Ülikooli Meeskoori igapäev ja traditsioonid

Veerand tundi enne proovi algust oleks ilus kohal olla. Kui tulla pool tundi enne, jõuaks ehk istuda kohvikuski ja vähe ilma-asju arutada. Sellest hoolimata leidub tihtipeale vähemalt üks, kes proovi hiljaks jääb. Ikka ja jälle hiilib ta vaikselt oma kohale, kui teised juba kõva hääleaga laulavad. Ei aita siin ei häälevanema kuri ega dirigendi tüdind nägu – kord läheb tööle kauem, kord jällegi vaja midagi õppetööga seoses teha, põhjuse leiab alati.

Hooaja alguses on rohkem seletamist ja planeerimist. Saab teada, mis üritused hooajaks kavas on. Üsna pea saab töölkäijatele selgeks, mis aegadele oma puhkus planeerida, ning tudeng teab arvestada oma koolivaheajaga.

Edasi tuleb lood selgeks saada. Keerukamaid (samas ka huvitavamaid) saab kõigepealt harjutada kahes gruppis: kõrgemad ja madalamad hääled eraldi. Kui partiid saavad eraldi juba tuttavaks, saab hakata lugu kokku panema.

Proovide vahele mahub ka hääleseade. Selleks saab iga laulja mõnel hääleproovipäeval endale pool tunnist broneerida. Hääli koolitab meil meeskoori meestele laialt tuntud Alar Haak. Sedasi jõuab aasta jooksul iga laulumees nii kolm-neli korda häält õigesti tegema õppida.

Hooaja lõpu poole hak-

kavad lähenema üritused, kus saab vahepeal omandatud uued laulud kõik kenasti ette kanda. Üritused on alates tavapärasematest jõulude ja kevadkontsertidest kuni laulupidude ja konkurssideni välja.

Eraldi võib välja tuua mõned tuntumad koorifestiivalid ja konkursid: 2010. aastal käisime Tšehhis Olomoucis konkursil, kus pälvisime kirikumuusika kategoorias kuldmedali, põhjanaabrite juures sai käidud ka Vaasa koorifestivalil. Lõbusatel kontsertreisidel oleme käinud nii Saksamaal ESTO päevadel kui Soomes, kus kohtusime sõpruskooriga Jussit.

Kuid meie laulumehi ühendavad ka paljud proovivälised tegevused. Nii mõnegi proovi järel saab ühiselt sauna või kas või pubisse mindud, näiteks selleks, et arutada, kuidas veelgi rohkem hästi aega sisustada. Regulaarsemalt on olnud korraldamisel piljardi- ja boolinguturniirid. Natuke pikema aja taha jäävad pokkeri- ja malemänguõhtud. Paar kiiremat ringi on üheskoos tehtud ka kardirajal. Soojemal ajal on tihtipeale kohtumispaigaks saanud mõni jalgpalliväljak või korvpalliplats. Meestele pole võõrad ka tantsutunnid.

Kevadkontsert „Kool on läbi!“

Läbi aastate on Tallinna Üli-

Tallinna Ülikooli Meeskoori proovis

kooli Meeskooris üheks olulisimaks ülestamiseks peetud omaenda korraldatavat traditsioonilist kevadkontserti alapealkirjaga „Kool on läbi!“. Tavaliselt langeb see sinna aega, kui ülikoolis lõpeb auditoorne tegevus ning jäävad veel mõned eksamid. Kevadkontsert on meeskoori iga-aastane show-esinemine, millega tähistatakse ühtlasi meeskoori loomist aastal 1999. Kontsert on koori enda liikmete poolt kavandatud ja korraldatud, lavastatud ja ette kantud. Eesmärgiks on alati olnud pakkuda kuulajatele ja külalistele mitmekülgset meelelahutust nii klassikalise meestelaulu kui ka lõbusama ja kergema muusika näol.

Igal aastal on kontserdiga seotud erinev teema, millest lähtuvalt on üles ehitatud kava ja dekoratsioonid. Kevadkontserdina on korraldatud nii heategevuslikke üritusi, sünnipäevade tähistamisi kui ka lastele suunatud etendusi.

Aastate jooksul on lavalt läbi käinud palju meeskoori sõpru ja partnereid; Mati Palm, Kaire Vilgats, Marvi Vallaste, Nele-Liis Vaiksoo, Politsei- ja Piirivalveorkester, ansambel The Purple Gang on vaid mõned neist. Ebatavalisemate tegelastena on lavalaudadel nähtud ka ETV-st tuntud Telepoissi, lõbusat Pipi Pikksukka ja salapärast Jürigenti. Kevadkontsert on tihti uute teos-

te esmaettekandeks ja neid on meile kirjutanud René Eespere, Priit Lehto, Jüri-Ruut Kangur ja Arvi Miido.

Üheks õnnestunumaks kevadkontserdiks võib kindlasti pidada 1. juunil 2013. aastal, lastekaitsepäeval, toimunud kontserti „Märka ja aita“. Sel korral võttis meeskoor oma südameasjaks toetada kõige nõrgemaid ning valis selleks välja heategevusprogrammi „Märka ja aita“, mis toetab vanemateta ja puudustkannatavaid lapsi. Peale klassikalise meeskoorimuusika sai kontserdi teises pooles kuulda selliseid vahvaid lastelaule nagu „Ehitame maja“, „Nõia elu“ ja „Rongisõit“. Loomulikult olid kõik lood keeratud lõ-

busasse kooriseadesse. Et aga lastel oleks veel toredam, näitasime laulude vahepeale mõnusaid lõike multifilmidest ja kutsusime kohale kõigi suure sõbra Pipi Pikksuka, kes samuti laulu- ja tantsunumbritega üles astus. Kontserdi tulemusel annetas meeskoor laste toetuseks „Märka ja aita“ programmile 750€, mille eest pälvis ka Tallinna haridusameti Aasta heateo tiitli.

Peale oma sünnipäeva tähistame kevadkontserdiga ka meie peadirigendi Jüri Rendi sünnipäeva – 2012. aastal sai tehtud juubelikontsert „Oh seda meie Jürigenti“. 2014. aastal toimunud kontserdiga tähistasime aga meeskoori viieteistkümnendat sünnipäeva, millele järgnes meeskoori tegemistest ja arhiivimaterjalidest koostatud näituse avamine ülikooli Astra maja aatriumis, mis leidis laiemat kõlapinda ka muuseumiöö raames.

Kevadkontsert on üritusena muutunud meeskoori elu lahutamatuks osaks ning on oodatud sündmus nii kooriliikmete kui fännide jaoks. Kuna mehi ja mõtteid on kooris palju, ei ole niipea karta, et lõbusatest ideedest puudust tuleks. Võib julgelt lubada, et kui tahad kevadesse lõbusat muusikaelamust, siis külasta kindlasti Tallinna Ülikooli Meeskoori kevadkontserti „Kool on läbi!“

Oliver Riik

EMLS uued auliikmed

Uno Uiga (sünd. 21. XI 1925)

Uno Uiga (sünd. 21. XI 1925) õppis 1946–47 Richard Ritsingu algatatud muusikakursustel ja lõpetas 1951 Tartu muusikakooli koorijuhtimise erialal, õppis samas ka laulmist. 1957. aastal lõpetas Moskva Gnessimite-nimelise Muusikapedagoogilise Instituudi koorijuhtimise erialal. Täiendas end hiljem samas koolis 1965–68.

Uno Uiga on mitmete kooride asutajadirigent – neist tuntuim on 1961. aastal asutatud Tartu Poistekoor, mille peadirigendina töötas Uiga kuni 1996. aastani. Lisaks on Uno Uiga koorid veel segakoor Heli, Pedagoogilise Kooli naiskoor, Aparaaditehase meeskoor, rahvalaulukoor Tarbatu ja lastekoor Kurekell. Uiga on tegutsenud ka muusika- ja teatrikriitikuna, andnud välja õppematerjale.

Uno Uiga on juhatanud alates 1950. aastatest piirkondlikel laulupäevadel Eestis, Lätis, Leedus ja Soomes; 1970.-1980. aastatel koolinoorte laulupidudel ja 1980–1990 üldlaulupidudel. Tema algatusel loodi 1976. aastal poistekooride laulupeo traditsioon.

Venno Laul

Venno Laul (sünd. 11.IX 1938) lõpetas koorijuhtimise erialal 1956 Tartu muusikakooli, 1961 Tallinna Riikliku Konservatooriumi ja 1971 Leningradi konservatooriumi assistentuur.

V. Laul on olnud Tallinna 22. keskkooli muusikaõpetaja ja "Estonia" koormeister. 1969. aastast RAM-i stuudio juhataja ja dirigent.

1971. aastal asutas RAM'i Poistekoort, millega sündis Eestis esimene klassikaline poiste ja meeste segakoor. Järgnes 30 aastat tööd peadirigendi ja kunstilise juhina, kõrval koori kontsertmeistrina abikaasa Reet Laul

1972. aastast on V. Laul töötanud Tallinna Riikliku Konservatooriumi ja Eesti Muusikaakadeemia koorijuhtimise õppejõuna ja 1987. aastast professorina. Aastatel 1982–1992 oli Tallinna Riikliku Konservatooriumi rektor.

Aastatel 1986-1996 oli V. Laul Eesti Kooriühingu esimees.

1980–99 oli Venno Laul üldlaulupidudel üks üldjuhtidest. Tema initsiatiivil lisandusid poiste häälele noormehe, tuues sellega laulupeolegi klassikalise segakoori kõla.

Alates 2005.aastast on V. Laul Estonia klaverivabriku juhataja.

Eesti Meestelaulu Seltsi üle-eestiline poistekoor KALEV 20

(Algas 4. lk)

Kuidas muidu oleksid kokku saanud poisid Karksi-Nuiast, Türit, Otepäält, Koselt, Koerust ja Pärnust, et näiteks moodustada meesansambel Pikapävarühm või Kalevi koori vokaal-instrumentaalansambel Eha? Meenutan laulja Oti sõnu sünnipäevakontserdilt: „Ühel hetkel ei kujutanud oma elu ilma selle koorita ette.“ Kohtuvad ju laululaagris ühesuguste eelduste ja võimetega poisid, kellel on seetõttu ka väga palju muud ühist.

POISID LAULUPEOL

Ka selle aasta emadepäeval tervitas Eesti president üle-eestilise poistekoort lauljaid, nii nagu 20 aastat tagasi. Ja nii nagu 20 aastat tagasi, laulis üle-eestiline poistekoor ka sel aastal Ülo Vinteri laulu „Hoidkem vaid ühte“. Seekord juhatas seda laulu Kuldar Schüts, samast poistekoort väljast kasvanud noor dirigent, kes seisab selle koori ees alates 2009. aastast ja astub sel suvel esmakordselt laulupeopuldi (poistekooride ette). Oleme kindlad, et üle-eestilise poistekoort lauljad hoiavad täna ühte nii elus kui ka koorilauljatena laululaval. Kalevi pois-

tekoort on oma suure panuse 20 aastaga andnud, et meeslauljad meie laululavadel kunagi otsa ei saaks.

*****

Eesti Meestelaulu Seltsi üle-eestiline poistekoor KALEV tähistas oma 20. sünnipäeva 10. mail kontsertidega Tallinna Metodisti kirikus ja Tallinna Ülikooli aulas.

Peale laulupidu, 21.–26. juulil, osaleb Kalevi poistekoor Türgis toimival IV rahvusvahelisel Istanbuli koorikonkursil.

Koori kontsertmeister on algusaastatest peale olnud Riina Joller.

Poistekoort tegemisel on

20 aasta jooksul silma ja kaamerat peal hoidnud **Toivo Rannala**.

Koori president on **Priit Oks** ja koorivanem **Kaspar Karner** – nad mõlemad on selles kooris laulnud 20 aastat.

Koori dirigendid on 2014. aastal **Hirvo Surva**, **Indrek Vijard**, **Kuldar Schüts** ja koormeister **Varje Vürst**.

Täname kõiki meie tegevust ja laulu toetamast – eriti kõiki peresid ja muusikaõpetajaid, kes oma laulupoistid laagrisse saadavad.

Ilma teieta poleks 20-aastast poistekoort KALEV!

Varje Vürst

EESTI MEESTELAULU SELTSI ürituste plaan 2014 – 2018 *

2014

- 2. veebruar Tartu rahu 94. aastapäeva kontsert. Estonia kontserdisaal
- 24. veebruar EV aastapäeva tähistamine, riigilipu pidulik heiskamine Pika Hermannitorni
- 9. märts EMLS 25 sünnipäevale pühendatud kontsert-vastuvõtt. Estonia kontserdisaal
- 26. aprill EMLS volikogu koosolek
- 11. mai Emadepäeva kontsert. Estonia kontserdisaal
- 7. juuni Väikelinnade ja valdade meeskoortide laulupäev. Võru
- oktoober Dirigentide seminar-õppereis Leedu Vabariiki
- 22. november XX Lõuna-Eesti meestelaulu päev. Vanemuise Kontserdimajas

2015

- 2. veebruar Tartu rahu aastapäeva kontsert. Vanemuise kontserdimaja
- 24. veebruar EV aastapäeva tähistamine, riigilipu pidulik heiskamine Pika Hermannitorni
- veebruar-märts Poiste-solistide võistulaulmise eelvoorud
- 4. aprill Poiste-solistide võistulaulmise lõppvoor
- 25. aprill EMLS volikogu
- 10. mai Emadepäeva kontsert. Estonia kontserdisaal
- 18.-20. juuni Poistekooride laululaager. Ülenurme Gümnaasium, Tartumaa
- 17.-21. juuni Rahvusvaheline poistekooride festival ESTONIA 2015
- 20. juuni Rahvusvahelise poistekooride festivali peakontsert Tartu lauluväljakul
- oktoober Dirigentide seminar-õppereis Norra
- november XXI Lõuna-Eesti meestelaulu päev. Tartu

2016

- 2.veebruar Tartu rahu aastapäeva kontsert. Estonia kontserdisaal
- aprill Mees- ja poisteansamblite võistulaulmine
- 8. mai Emadepäeva kontsert. Estonia kontserdisaal
- juuni meeskoortide laulupäev Narvas
- 8.-10. juuni Poistekooride laululaager
- oktoober Dirigentide õppereis Poola
- November XXII Lõuna-Eesti meestelaulu päev. Tartu

2017

- 2. veebruar Tartu rahu aastapäeva kontsert. Estonia kontserdisaal
- märts – aprill Poiste-solistide võistulaulmise eelvoorud ja lõppvoor.
- aprill Poistekooride võistulaulmine
- aprill EMLS volikogu
- 14. mai Emadepäeva kontsert. Estonia kontserdisaal
- juuni Poistekooride laululaager
- november XXIII Lõuna-Eesti meestelaulu päev. Tartu

2018

- 2.veebruar Tartu rahu aastapäeva kontsert. Estonia kontserdisaal
- aprill EMLS volikogu
- 8. mai Emadepäeva kontsert. Estonia kontserdisaal
- 6.-8. juuni Poistekooride laululaager
- juuni EMLS laulupäev Kuressaares
- november XXIV Lõuna-Eesti meestelaulu päev. Tartu
- november EMLS meeskoortide võistulaulmine

*- EMLS võib kalendris vajadusel teha muudatusi.

TOETAJAD

Urmus Vahur

KOOSTÖÖPARTNERID

Toimetajad MARGUS ARAK, ARVI KAROTAM
Fotod HEIKO KRUUSI, JAAN KRIVEL,
ANNELI KINK, INDREK ELKEN, erakogud
Trükitud AS Võru Täht
Eesti Meestelaulu Selts: Tõnismägi 8a 10119 Tallinn
Tel: +372 463 580 www.emls.ee
e-mail: emls@emls.ee